

SER

Brede welvaart als basis voor de SER

Raadsvergadering
16 december 2022

Deel 1.

Brede welvaart als basis voor de SER

Brede Welvaart door de jaren heen

Brede welvaart ligt aan de basis van ons werk. Hoe de SER naar brede welvaart kijkt heeft zich ontwikkeld.

Richtinggevend zijn:

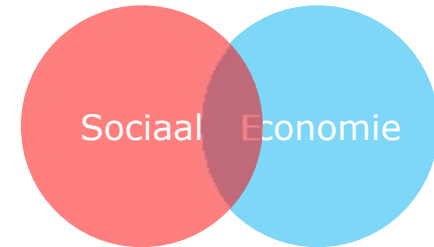
- Thema's: **economisch, ecologisch en sociaal**
- Dimensies: **hier en nu, later en elders**

Brede welvaart vraagt om een **denkmethode** om **afruilen en synergiën** in beeld te brengen.

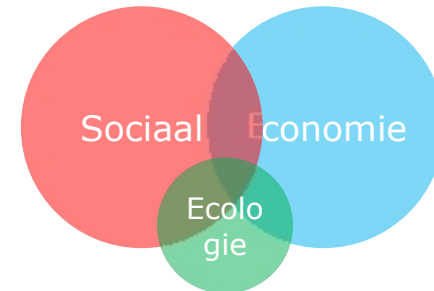
En kan daarmee een instrument bieden om afwegingen tussen maatschappelijke opgaven inzichtelijk te maken voor **politieke besluitvorming**.

De **ontwikkelingsdoelen (SDG's)** vormen een breed, holistisch en internationaal kader voor brede welvaart, gekoppeld aan 2030.

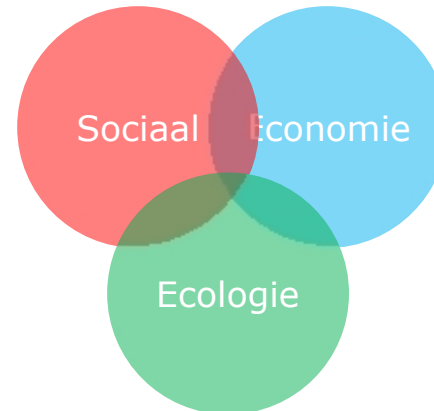
1950

1992

2030?

Afpellen brede welvaart (versimpelde weergave)

Brede welvaart

} Doel

Ecologisch: Klimaatmitigatie/ biodiversiteitsherstel/ leefomgeving

Sociaal: Bestaanszekerheid/ participatie/ kwaliteit werk - inclusieve en wendbare arbeidsmarkt

Economisch: Verdienvermogen/ macro-economische stabiliteit/ innovatief bedrijfsleven

} Opgaven

Energietransitie, grondstoffentransitie, landbouwtransitie, ...

▪ Leven Lang Ontwikkelen, democratisering en medezeggenschap, publieke voorzieningen, ...

▪ Digitale transitie, vestigingsklimaat strategische autonomie, ondernemerschap ...

} Middel om opgaven te behalen en met systemische ontwikkelingen om te gaan

▪ Gebruik fossiele energie en primaire grondstoffen

▪ Vergrijzing, verstedelijking, migratie, flexibilisering, individualisering, vertrouwen instituties en polarisatie

▪ Globalisering, flexibilisering, digitalisering en technologische ontwikkeling

} Systemische/ langjarige ontwikkelingen

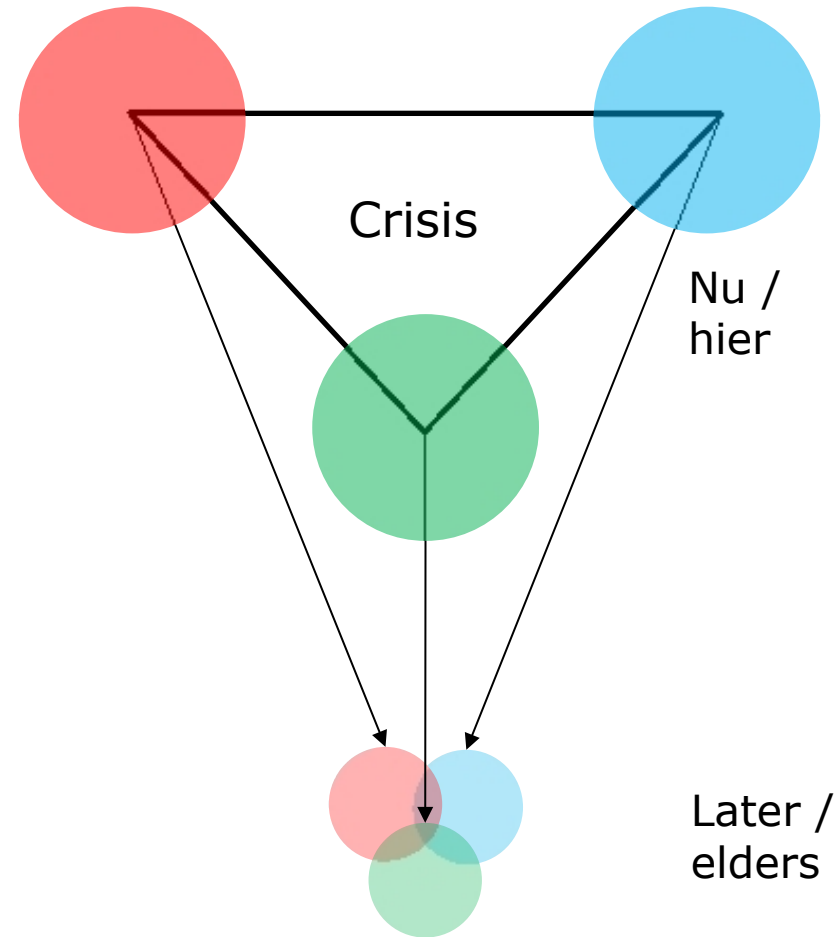
“Crises” en partieel/ad hoc beleid

In het coalitieakkoord staan ad hoc “**crises**” centraal:

Corona, klimaat, stikstofcrisis, woningtekort, veiligheid, armoede, Groningen, toeslagen.

Deze “crises” vragen om politieke besluitvorming. Dit leidt vaak tot beleid gericht op **partiële compensatie**, waarbij het risico bestaat dat structurele problemen niet worden aangepakt. Voor echte oplossingen is een breed welvaartsperspectief nodig.

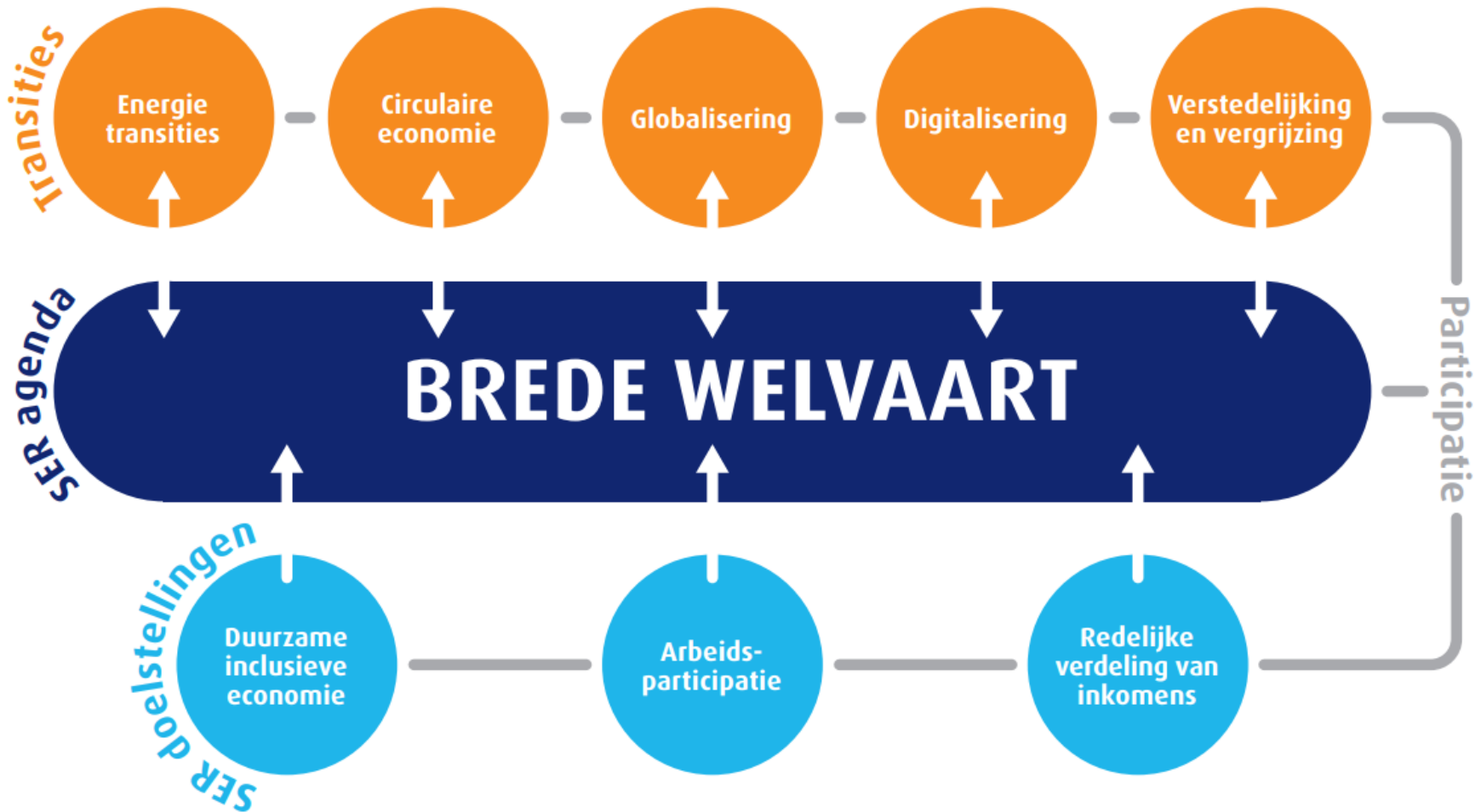
Dat betekent dat de focus op hier en nu het perspectief op **later en elders** én op de **samenhang tussen de opgaven** kan vertroebelen.

De concept SER-agenda

Work in progress

SER

Vragen bij deel 1

- **Wat betekent brede welvaart** als fundament voor de sociaaleconomische ontwikkeling van Nederland op (middel)lange termijn en **welke keuzes** vergt dat nu in het werk van de SER?
- Op welke wijze kunnen deze veranderingen rechtvaardig plaatsvinden (**‘just transition’**) en welke **herijking van criteria** (opgaves als duurzaamheid, inclusie of innovatie) zou dan nodig zijn?
- Welke **onderwerpen** zou de SER de komende periode in richtinggevende adviezen of andere producten uit moeten werken, mede gericht op het huidige maar ook toekomstige kabinet? U zou bijvoorbeeld kunnen denken aan het belastingstelsel, verduurzaming en arbeidsmarkt, arbeidsproductiviteit, verdienvermogen of publieke voorzieningen en de rol van de overheid daarbij. **Wat mist u of vindt u het meest van belang?**

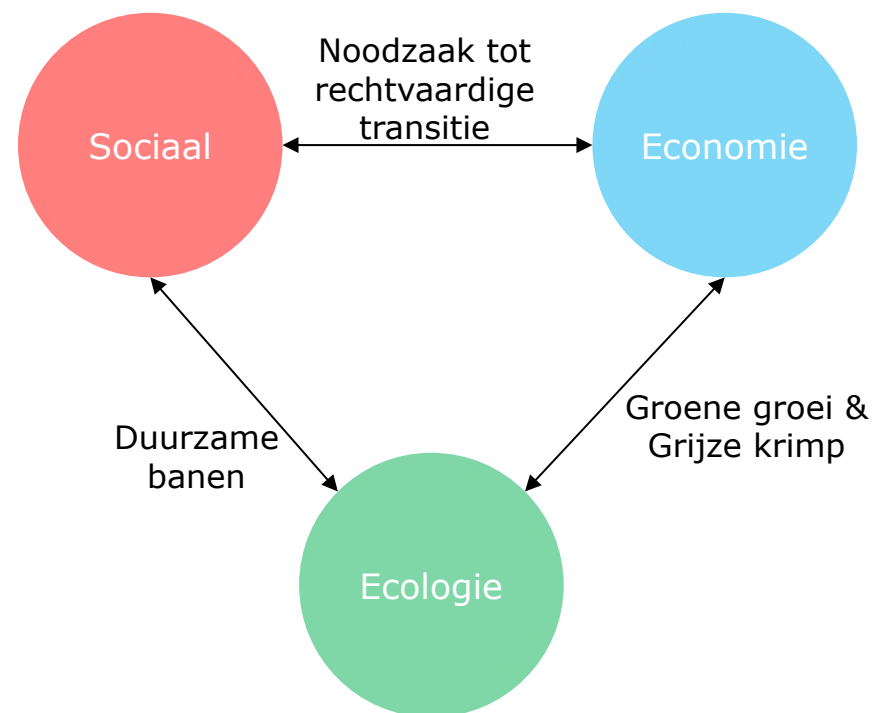
Deel 2. Een voorbeeld:

**Brede welvaart als denkmethode voor de
energiecrisis**

Onderliggende samenhang opgaven

Tussen de verschillende opgaven kunnen er op het gebied van energie synergiën en afruilen ontstaan; hier en nu, maar ook later en elders:

- **Duurzame banen:** Verduurzaming van energie biedt kansen voor nieuwe, duurzame banen. Tegelijkertijd zijn er personeelstekorten, waardoor deze banen niet voldoende kunnen worden ingevuld. Ook zijn werknemers in vervuilende sectoren onzeker over hun baanbehoud.
- **Groene groei, grijze krimp:** (Innovatieve) bedrijven maken verduurzaming mogelijk. Maar duurzaamheidsgrenzen leggen ook steeds meer beperkingen op aan vervuilende economische activiteiten.
- **Noodzaak tot rechtvaardige transitie.** Niet iedereen (hier en elders) kan vanzelfsprekend meekomen met de energietransitie. Voor arme huishoudens en delen van het MKB kan kapitaal ontbreken om in verduurzaming te investeren. IMVO is van belang om de rechtvaardige transitie vorm te geven.

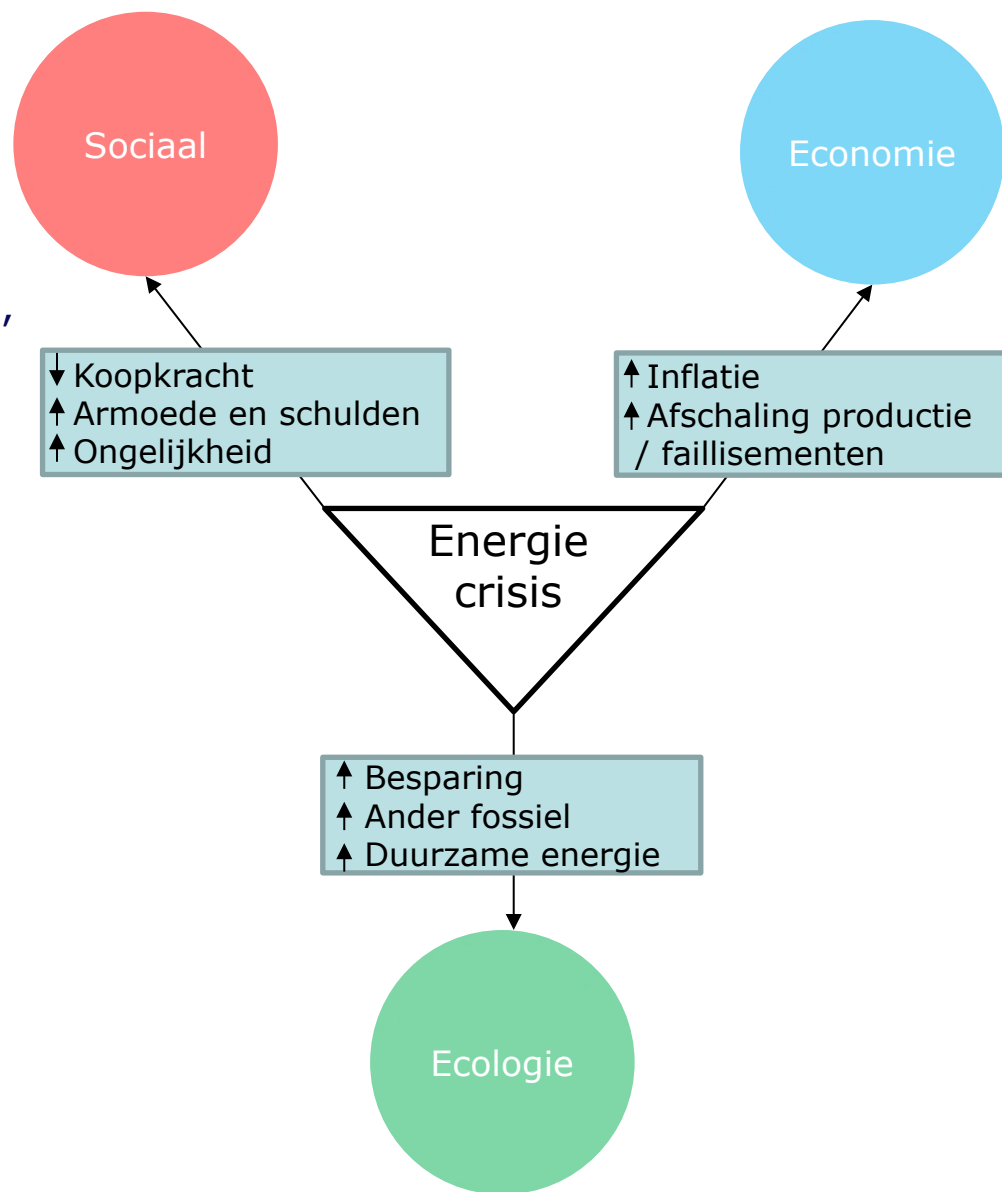
Korte termijn effecten energiecrisis

SEER

De energiecrisis leidt tot verschillende, vooral negatieve, effecten op de korte termijn die de brede welvaart onder druk zetten.

Daarom is er een middel nodig om brede welvaart op de kortere én langere termijn, hier en elders, te realiseren.

- De **koopkracht** van huishoudens neemt af. Daardoor komen steeds meer huishoudens in **armoede** terecht en neemt de **ongelijkheid** toe.
- Dure energie zet huishoudens en bedrijven aan tot **besparing**. Daarnaast wordt gas vervangen door **duurzame energiebronnen**, maar ook door **kolen**.
- De energieprijzen leiden tot ongekende **inflatie**. Veel bedrijven moeten **productie afschalen** of gaan failliet.

Focus op korte termijn effecten: beleid kabinet

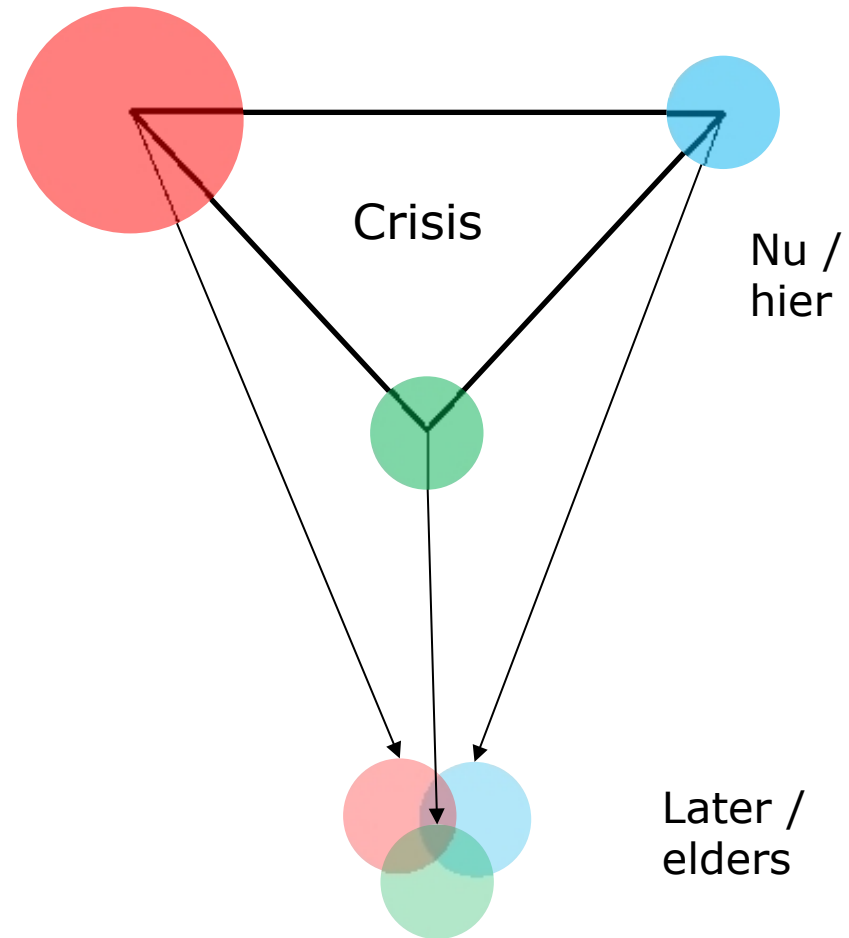
Het kabinet zet in op koopkrachtreparatie (alle) huishoudens en tegemoetkoming kosten deel mkb.

Dit kan leiden tot:

- Minder acute armoede en betalingsproblemen
- Minder verduurzamingsprikkel
- Slechtere begrotingsbalans
- Meer inflatie

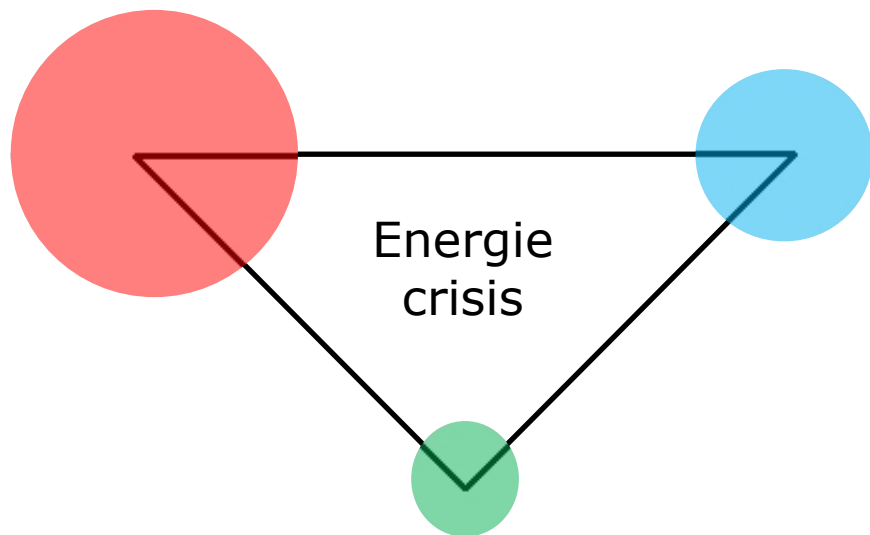
Het kabinet biedt hiermee een oplossing voor 2022-2023, maar deze oplossing is niet houdbaar op de langere termijn.

Conclusie: brede welvaart onder spanning

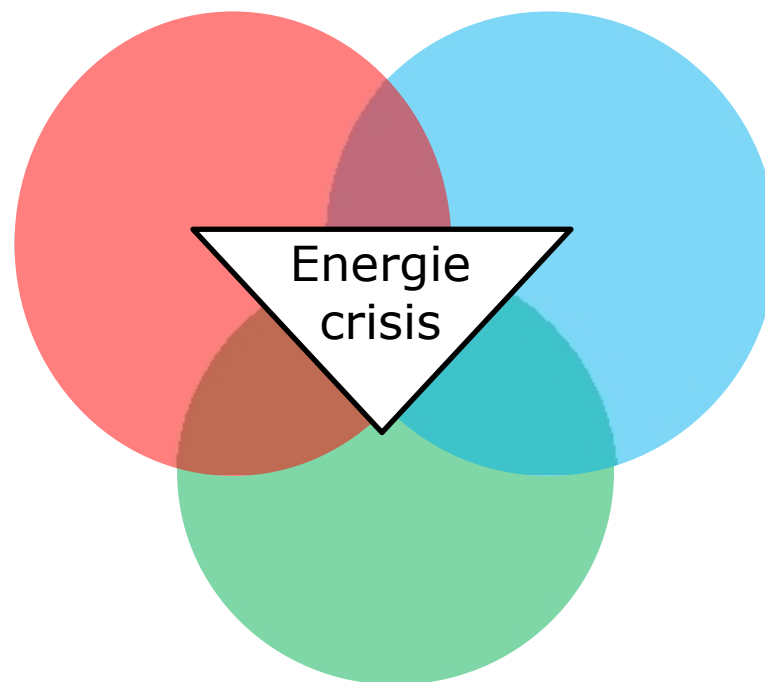

Naar een bredewelvaartsaanpak

Huidige aanpak

Bredewelvaartsaanpak?

Vragen bij deel 2

- **Tot welke gevolgen leidt een brede welvaart blik op de energiecrisis** - en de energietransitie in bredere zin - voor bijvoorbeeld goed werk, een evenwichtig belastingstelsel, de ordening van publieke voorzieningen en innovatiekracht?
- **Welke rol(len) moet de SER hierbij innemen**, van signaleren tot aanjagen, adviseren en nazorg gericht op impact?